



Теорія і методика управління освітою

УДК:796.071.2:005.92

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.19502117>

**Документаційне забезпечення навчально-тренувального процесу в
дитячо-юнацьких спортивних школах**

Кунінець Олеся Олександрівна

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри фізичної культури і спорту,
Комунальний заклад вищої освіти «Хортицька національна навчально-
реабілітаційна академія» Запорізької обласної ради, Наукове Містечко 59,
Запоріжжя, Україна, <https://orcid.org/0009-0005-6468-7109>

Омок Ганна Анатоліївна

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри управління фізичною культурою та
спортом, Національний університет «Запорізька політехніка» Жуковського 64,
69063, Запоріжжя, Україна, <https://orcid.org/0009-0001-2428-6002>

Шуба Людмила Вікторівна

кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри управління фізичною
культурою та спортом, Національний університет «Запорізька політехніка»
Жуковського 64, 69063, Запоріжжя, Україна,
<https://orcid.org/0000-0002-8037-4218>

Шуба Вікторія Вікторівна

кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки і психології,
Український державний університет науки і технологій (УДУНТ), Набережна
Перемоги 10, 49094 Дніпро, Україна, <https://orcid.org/0000-0001-5042-3106>



Шуба Віктор Олександрович

доцент, професор кафедри інноваційних технологій в педагогіці, психології та соціальної роботи, Університет імені Альфреда Нобеля, Січеславська Набережна 18, Дніпро, Україна, <https://orcid.org/0000-0002-1060-505X>

Прийнято: 11.03.2026 | Опубліковано: 30.03.2026

Анотація. Актуальність. Оволодіння спеціальною документацією у сфері фізичної культури і спорту є невід’ємним чинником формування професійної компетентності майбутніх фахівців. Під час навчання у закладах вищої освіти ознайомлення студентів спеціальностей фізичного виховання і спорту з робочою документацією відіграє провідну роль, оскільки сприяє глибшому розумінню особливостей майбутньої професійної діяльності. Така підготовка забезпечує формування професійної дипломатичності та етичної культури тренера, що, у свою чергу, сприяє підвищенню суспільної довіри до тренерсько-викладацької діяльності.

Мета дослідження є аналіз нормативної та методичної документації, яка регламентує організацію й здійснення навчально-тренувальної роботи в дитячо-юнацьких спортивних школах.

Матеріали і методи дослідження. У процесі роботи використано такі методи: аналіз спеціальної науково-методичної літератури, вивчення наказів Міністерства молоді та спорту України, постанов Кабінету Міністрів України, а також здійснене узагальнення та систематизація матеріалів з наукових джерел і відкритих інтернет-ресурсів.

Результати дослідження. Встановлено, що зміст навчальної дисципліни «Документообіг у сфері фізичної культури і спорту» на рівні підготовки бакалавра має передбачати формування знань і вмінь, необхідних для організації



та здійснення навчально-тренувального процесу в умовах діяльності дитячо-юнацьких спортивних шкіл.

Висновки. Професійна підготовка фахівців з фізичної культури і спорту повинна являти собою цілісну систему, що об'єднує комплекс заходів, методів і прийомів, орієнтованих на формування професійних компетентностей. Вона має мати чітку структуру, враховувати специфіку галузі та поєднувати теоретичну і практичну підготовку. Реалізація діяльнісного підходу в освітньому процесі передбачає інтеграцію тренерсько-викладацької та управлінської діяльності майбутнього фахівця. Урахування всіх складових професійної підготовки забезпечить високу результативність їх подальшої професійної діяльності.

Ключові слова: документознавство, фізична культура, професійна компетентність, навчально-тренувальна робота, ДЮСШ.

Documentation of the educational and training process in children's and youth sports schools

Kuninets Olesia

PhD in Pedagogy, Associate Professor of the Department of Physical Culture and Sports, Municipal Institution of Higher Education "Khortytsia National Educational and Rehabilitation Academy" of the Zaporizhia Regional Council, Naukove

Mistechko 59, Zaporizhia, Україна,

<https://orcid.org/0009-0005-6468-7109>

Omok Hanna

PhD in Pedagogy, Associate Professor of the Physical Culture and Sport Management Department, National University «Zaporizhzhia Polytechnic», Zhukovsky 64, 69063,

Zaporizhia, Ukraine,

<https://orcid.org/0009-0001-2428-6002>



Shuba Liudmyla Viktorivna

PhD in Pedagogy, Associate Professor, Associate Professor of the Physical Culture and Sport Management Department, National University «Zaporizhzhia Polytechnic», Zhukovsky 64, 69063, Zaporizhia, Ukraine,
<https://orcid.org/0000-0002-8037-4218>

Shuba Victoria Viktorivna

PhD in Pedagogy, Associate Professor, Associate Professor of the Pedagogy and Psychology Department, Ukrainian State University of Science and Technology (UDUNT), Naberezhna Peremohy 10, 49094 Dnipro, Ukraine, <https://orcid.org/0000-0001-5042-3106>

Shuba Victor

Associate Professor, Professor of the Innovative Technologies in Pedagogy, Psychology and Social Work Department, Alfred Nobel University, Sicheslavska Embankment 18, Dnipro, Ukraine, <https://orcid.org/0000-0002-1060-505X>

Abstract. Mastering special documentation in the field of physical education and sports is an integral factor in the formation of professional competence of future specialists. During training in higher education institutions, familiarizing students of physical education and sports specialties with working documentation plays a leading role, as it contributes to a deeper understanding of the features of future professional activity. Such training ensures the formation of professional diplomacy and ethical culture of the coach, which, in turn, contributes to increasing public trust in coaching and teaching activities.

The aim of the study is the purpose of the study is to analyze the regulatory and methodological documentation that regulates the organization and implementation of educational and training work in children's and youth sports schools.



Research material and methods. The following methods were used in the process of work: analysis of special scientific and methodological literature, study of orders of the Ministry of Youth and Sports of Ukraine, resolutions of the Cabinet of Ministers of Ukraine, as well as generalization and systematization of materials from scientific sources and open Internet resources.

Results. It was established that the content of the academic discipline "Document circulation in the field of physical culture and sports" at the bachelor's level should provide for the formation of knowledge and skills necessary for the organization and implementation of the educational and training process in the conditions of children's and youth sports schools.

Conclusions. Professional training of specialists in physical culture and sports should be a holistic system that combines a set of measures, methods and techniques aimed at the formation of professional competencies. It should have a clear structure, take into account the specifics of the industry and combine theoretical and practical training. The implementation of the activity approach in the educational process involves the integration of the coaching, teaching and management activities of the future specialist. Taking into account all components of professional training will ensure high efficiency of their further professional activity.

Key words: document science, physical culture, professional competence, educational and training work, Youth and Sports School.

Постановка проблеми. У сучасних умовах розвитку українського суспільства система вищої освіти розглядається як стратегічно важливий чинник формування людського потенціалу. Згідно з національним законодавством, зокрема Конституцією України, саме заклади вищої освіти забезпечують реалізацію права громадян на здобуття освіти та підготовку висококваліфікованих фахівців [6]. Особливе місце в цій системі посідає



підготовка спеціалістів у галузі фізичної культури і спорту, яка має на меті забезпечення кадрового потенціалу для освітньої та спортивної сфер [1].

Разом із тим, сучасний етап розвитку суспільства характеризується суттєвими змінами у вимогах до професійної компетентності фахівців. В умовах динамічних соціально-економічних трансформацій зростає значення універсальних і професійних компетентностей, що забезпечують адаптивність, конкурентоспроможність і здатність до ефективної діяльності відповідно до міжнародних стандартів [2].

Особливої актуальності набуває проблема належної організації документаційного супроводу навчально-тренувального процесу в дитячо-юнацьких спортивних школах, що є важливим елементом управління їх діяльністю.

Метою дослідження є системний аналіз документаційного забезпечення тренерсько-викладацької діяльності та реалізації навчально-тренувальної діяльності в дитячо-юнацьких спортивних школах.

Матеріали і методи дослідження. Методологічну основу дослідження становили загальнонаукові методи, зокрема аналіз і синтез наукових джерел, вивчення нормативно-правових документів, що регламентують діяльність у сфері фізичної культури і спорту, а також узагальнення та систематизація отриманої інформації, включаючи дані електронних ресурсів.

Результати дослідження та їх обговорення. Діяльність дитячо-юнацьких спортивних шкіл регламентується комплексом законодавчих і нормативно-правових актів України, які визначають організаційні, правові та методичні засади їх функціонування. Основу становлять профільні закони та нормативні документи органів державної влади, а також внутрішні положення закладів [10, 11].

Організація навчально-тренувального процесу здійснюється відповідно до затверджених програм з видів спорту та навчальних планів. Водночас особлива



увага приділяється веденню документації, яка забезпечує планування, контроль і аналіз діяльності спортивної школи [3].

Професійна діяльність тренера-викладача передбачає наявність розвинених організаційних компетентностей, що включають здатність до планування тренувального процесу, координації взаємодії учасників, управління колективом, а також оформлення необхідної документації. Ці вміння безпосередньо пов'язані з рівнем професійної підготовки та здатністю до рефлексії власного досвіду [4].

Освітній процес підготовки бакалаврів у сфері фізичної культури і спорту передбачає поєднання теоретичних знань і практичних навичок. Значну роль у цьому відіграють вибіркові дисципліни, спрямовані на формування професійно орієнтованих компетентностей [11].

Важливим компонентом професійної підготовки є засвоєння основ документообігу, що забезпечує ефективну організацію навчально-тренувальної діяльності. Відповідно до нормативних вимог, діяльність дитячо-юнацьких спортивних шкіл супроводжується веденням значного обсягу документації, яка охоплює планування, облік, звітність та контроль [5].

До ключових документів щодо організації та здійснення тренерсько-викладацької діяльності належать річні та календарні плани, облікова документація спортсменів і тренерів, журнали навчально-тренувальної роботи, протоколи засідань, статистичні звіти, індивідуальні плани підготовки, а також документи, що відображають результати спортивної діяльності та дотримання техніки безпеки [8].

Майбутній тренер-викладач та керівник дитячо-юнацької спортивної школи за умови належного володіння знаннями з організації документообігу у сфері навчально-тренувальної діяльності здатен забезпечити ефективне виконання професійних обов'язків відповідно до чинних нормативно-правових вимог [7].



До основних професійних компетентностей у зазначеній сфері належать:

- ведення особової картки тренера-викладача;
- оформлення та систематичне ведення журналу обліку навчально-тренувальної роботи;
- підготовка рапортів щодо зарахування та відрахування навчально-тренувальних груп;
- складання та оформлення протоколів прийомних, перевідних і випускних іспитів;
- розроблення розкладу навчально-тренувальних занять з урахуванням установленого навантаження;
- підготовка клопотань щодо присвоєння спортсменам спортивних звань і розрядів;
- оформлення облікової документації спортсменів з метою присвоєння спортивної кваліфікації;
- підготовка клопотань щодо організації та проведення навчально-тренувальних зборів;
- ведення облікової та звітної документації з проведення навчально-тренувальних зборів, у тому числі для потреб бухгалтерського обліку;
- оформлення документації, пов'язаної з відрядженнями, та складання відповідної фінансової звітності;
- знання та дотримання посадових інструкцій тренера-викладача і вимог з охорони праці та техніки безпеки під час проведення навчально-тренувальних занять, зборів і відряджень;
- володіння нормативно-методичною базою, зокрема програмами з виду спорту, Єдиною спортивною класифікацією, положеннями про діяльність дитячо-юнацьких спортивних шкіл та іншими регламентуючими документами щодо організації навчально-тренувального процесу.



Оволодіння навичками роботи з такою документацією є необхідною передумовою ефективної професійної діяльності майбутніх фахівців. Практична підготовка має забезпечувати здатність до виконання повного спектра організаційно-управлінських функцій у межах діяльності спортивної школи [13].

Дискусія. Аналіз наукових підходів свідчить про зростаючу увагу до проблем модернізації вищої освіти. Сучасна освітня парадигма орієнтується на формування особистості, здатної до самостійного мислення, ефективної комунікації та практичного застосування знань.

Особливого значення набуває індивідуалізація навчання, яка сприяє активізації пізнавальної діяльності здобувачів освіти та підвищує ефективність засвоєння навчального матеріалу. Водночас важливим є забезпечення відповідності результатів навчання суспільним потребам і вимогам ринку праці.

Таким чином, удосконалення системи підготовки фахівців у сфері фізичної культури і спорту має здійснюватися на основі комплексного підходу, що враховує сучасні освітні тенденції.

Висновки. Проведене дослідження підтверджує, що формування професійної компетентності майбутніх фахівців у сфері фізичної культури і спорту, зокрема в частині організації навчально-тренувального процесу, є важливим і актуальним завданням.

Ефективність професійної підготовки забезпечується за умови поєднання теоретичних знань із практичними навичками, а також використання сучасних освітніх підходів. Підготовка має бути системною, структурованою та орієнтованою на реальні потреби професійної діяльності.

Важливим є застосування діяльнісного підходу, який передбачає інтеграцію педагогічних та управлінських функцій у процесі підготовки майбутніх спеціалістів.

Перспективи подальших досліджень



Подальші дослідження доцільно спрямувати на поглиблення змісту професійної підготовки здобувачів освіти на рівні магістратури. Зокрема, актуальним є розширення навчальних курсів, пов'язаних із документальним забезпеченням управлінської діяльності у сфері фізичної культури і спорту.

Список використаних джерел:

1. Ажиппо О. Ю. Сучасний стан і проблеми індивідуалізованого навчання студентів. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2015. Вип. 42. С. 507–514.
2. Белікова Н. О. Пріоритетні напрями модернізації вищої освіти України на сучасному етапі. *Наукові записки НДУ ім. М. Гоголя Серія Психолого-педагогічні науки*. 2013. № 3. С. 161–165.
3. Білогур В. Є. До проблеми формування професійної компетентності майбутніх фахівців в галузі фізичної культури і спорту. *Гілея науковий вісник*. 2018. Вип. 72. С. 32–37.
4. Данилко М., Толкач В. Сучасні уявлення про сутність і структуру діяльності тренера. *Фізичне виховання спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві*. 2010. № 3(11). С. 21–26.
5. Забіяко Ю. Професійна підготовка фахівців фізичної культури та спорту. *Фізичне виховання спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві*. 2013. № 2(22). С. 16.
6. Кремень В. Г. Якісна освіта як вимога ХХІ століття. *Проблеми та перспективи формування національної гуманітарно-технічної еліти*. 2007. Вип. 15–16(19–20). С. 3–10.
7. Криштанович С. К. Формування професійної компетентності майбутніх менеджерів фізичної культури і спорту теорія та методика. *ТзОВ Трек-ЛТД*. 2020. 462 с.
8. Про затвердження переліку документів які повинна мати дитячо-юнацька спортивна школа Наказ Міністерства України у справах сім'ї молоді та



спорту від 13.05.2009 № 1591. 2009. URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1591643-09>

9. Про організацію навчально-тренувальної роботи дитячо-юнацьких спортивних шкіл Наказ Міністерства молоді та спорту України від 17.01.2015 № 67. 2015. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0119-15>

10. Про затвердження Положення про дитячо-юнацьку спортивну школу Постанова Кабінету Міністрів України від 05.11.2008 № 993. 2008. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993-2008>

11. Стратегія реформування вищої освіти в Україні до 2020 року (Проект). 2020. URL: http://old.mon.gov.ua/img/zstored/files/HE%20Reforms%20Strategy%2011_11_204.pdf

12. Сущенко Л. П. Теоретико-методологічні засади професійної підготовки майбутніх фахівців фізичного виховання та спорту у вищих навчальних закладах. 2003. 46 с.

13. Тимошенко О. В. Теоретико-методичні засади оптимізації професійної підготовки вчителів фізичної культури у вищих навчальних закладах. 2009. 38 с.